

Επιφυλλίδες

«Οι ρινόκεροι επιστρέφουν. Η Δημοκρατία αντιστέκεται»

Κωνσταντίνος Τζαβάρας

«Υποτασώμαστε στην τυραννία όταν δεν βλέπουμε τη διαφορά ανάμεσα σ' αυτό που θέλουμε και σ' αυτό που ισχύει πραγματικά»

Timothy Snyder

Το 1959 ο Ευγένιος Ιονέσκο έγραψε το κλασικό πλέον έργο του θεάτρου του παραλόγου «Ρινόκερος». Πηγή έμπνευσης για τη συγγραφή του έργου αυτού υπήρξε η συγκλονιστική εμπειρία που έζησε τη δεκαετία του '30 ο συγγραφέας, παρακολουθώντας τον έναν μετά τον άλλο τους φίλους του να ενδίδουν στη γλώσσα του φασισμού και να παγιδεύονται από τους μηχανισμούς προπαγάνδας του Χίτλερ. Μιας προπαγάνδας που είχε τη δύναμη να καταργεί τα γεγονότα, να αχρηστεύει τη λο-

γική, να αντικαθιστά την αλήθεια με εναλλακτικές πραγματικότητες και να προβάλλει το μεγαλείο του Φίρερ.

Στο έργο όσοι υποκύπτουν στη μαγική δύναμη της ναζιστικής προπαγάνδας μεταμορφώνονται σε ρινόκερους. Χαρακτηριστικά ο Ιονέσκο περιγράφει αυτή την αλλαγή: «Είχε παγιδευτεί στον μηχανισμό. Είχε γίνει ναζί, είχε αποδεχθεί τα πάντα. Είχε γίνει ρινόκερος». Ο Ιονέσκο, χρησιμοποιώντας την τερατώδη εικόνα του ρινόκερου, ήθελε να ταρακουνήσει τις συνειδήσεις των ανθρώπων εκείνης της εποχής για να τους κάμει να προσέξουν πόσο συγκλονιστικό ήταν το γεγονός της μετατροπής μέσω της προπαγάνδας ενός ελεύθερου πολίτη σε υπηρέτη ενός ανελεύθερου τυραννικού καθεστώτος.

Οι «ρινόκεροι» πιστεύαμε ότι είχαν εκλείψει οριστικά από το προσκήνιο της Ιστορίας. Ο θρίαμβος της φιλελεύθερης δημοκρατίας μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου φαινόταν ότι αποτελεί εγγύηση για αυτό. Και να που 60 χρόνια μετά η Ιστορία επαναλαμβάνεται, ο εφιάλης του ολοκληρωτισμού αρχίζει να αχνοφαίνεται στον ορίζοντα της Ιστορίας με τη μορφή του εθνικολαϊκισμού. Τα φαντάσματα του παρελθόντος αναβιώνουν και μια νέα γενιά «ρινόκερων» εμφανίζεται, για να επιτελέσει την ίδια λειτουργία μέσα στο καινούργιο ιστορικό τοπίο. Το τοπίο που διαμορφώθηκε για να υποδεχθεί τη συμβολική πραγματικότητα της μετα-αλήθειας, της λέξης που έγινε με βάση το Λεξικό της Οξφόρδης η λέξη της χρονιάς για το 2016. Δη-

λαδή, της πολιτικής ρητορικής που αγνοεί την αλήθεια και βασίζεται σε μια προσωπική και εντελώς πλαστή εκδοχή της πραγματικότητας. Έτσι, είδαμε στα πλαίσια τόσο της προεκλογικής περιόδου των πρόσφατων προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ αλλά και του δημοψηφίσματος για το Brexit να εξελίσσονται πρωτοφανείς ρινόκεριάδες.

Ηδη όμως και στα καθ' ημάς ανάλογα φαινόμενα έχουν αρχίσει να εκδηλώνονται υπό το καθεστώς της για «πρώτη φορά αριστερής κυβέρνησης». Η συμμαχική κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, μετά τις αλληπάλληλες και παταγώδεις αποτυχίες σε όλα τα επίπεδα και τα πεδία της διακυβέρνησης του τόπου, μετά τη διάψευση των προσδοκιών που καλλιεργούσε προτού ανέλθει στην εξουσία και μετά τον

“

Η Δημοκρατία πλήττεται στις πιο θεμελιώδεις αρχές της: την αρχή του κράτους δικαίου, την αρχή της ασφάλειας του δικαίου, την αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του πολίτη στο κράτος

”

διασυρμό που καθημερινά υφίσταται από κοινωνικές ομάδες που πλήττονται από τη λιτότητα που έχει επιβάλει και την υπερφορολόγηση, δεν έχει άλλο μέσο για να διατηρηθεί στην εξουσία από τη μόλυνση της δημόσιας ζωής με τον ιό της ρινόκεριτιδας. Έτσι λοιπόν έχει συγκροτήσει και λειτουργεί έναν πρωτοφανή για τα ελληνικά δεδομένα μηχανισμό προπαγάνδας, που στρατολογεί «ρινόκερους» και τους μετατρέπει σε κήρυκες μιας κυβερνητικής και κομματικής μετα-αλήθειας, για χάρη της πολιτικής της επιβίωσης. Μια στρατιά κυβερνητικών «ρινόκερων» καλπάζει στις ιδεολογικές ερημιές, στις πολιτικές και ιδεολογικές σαβάνες της κυβερνητικής συμμαχίας των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Κάτω από τη δράση αυτών των προπαγανδιστών το καθεστώς της αλήθειας κάθε γεγονός καθορίζεται αποκλειστικά με κριτήριο τις επιθυμίες της κυβέρνησης. Αναβιώνει πλέον μια φασιστική στάση απέναντι στην αλήθεια, που για καιρό εθεωρείτο ότι είχε παραμείνει ανενεργή στα αζήτητα της Ιστορίας. Καθημερινά, αποσιωπούνται τα γεγονότα, προβάλλονται συνθήματα ενίοτε και ανορθολογικού περιεχομένου και προτιμώνται ευχάριστα μυθεύματα σε σχέση με τα διδάγματα της Ιστορίας και τα δημοσιεύματα του Τύπου.

Πρωταγωνιστικός σ' αυτό το πλαίσιο επικοινωνιακής δράσης είναι ο ρόλος του πρωθυπουργού κ. Α. Τσίπρα, ο οποίος δεν διατάζει δημοσίως και επισήμως να καταγγέλλει τις αποφάσεις των ανωτάτων δικαστηρίων, που ακυρώνουν για παράβαση του Συντάγματος διοικητικές πράξεις της κυβέρνησής του, και να τις χαρακτηρίζει «θεσμικά εμπόδια» στην πορεία του κυβερνητικού έργου. Αλλά και υπουργοί της

αριστερής κυβέρνησης καταφέρνουν δημοσίως εναντίον δικαστών και τους χαρακτηρίζουν προσάτες φοροφυγάδων. Μάλιστα, ο επί της Δικαιοσύνης υπουργός χαρακτηρίζει δημοσίως ανεπιθύμητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου και προαναγγέλλει τη διόρθωσή της με νεότερη από το ίδιο δικαστήριο με άλλη σύνθεση. Άλλοι πάλι λαιδορούν ανώτατους δικαστές γιατί δεν φρόντισαν σε συγκεκριμένη υπόθεση να ευθυγραμμιστούν με τις επιθυμίες της κυβέρνησης και να προσδώσουν στη σημασία της «βλαπτικής μεταβολής» των όρων εργασίας μιας εργαζομένης και την έννοια της υπερημερίας περί την καταβολή του μισθού. Πράγμα που είναι αδιανόητο με βάση το ισχύον δίκαιο. Παράλληλα, για την πιο αποτελεσματική χρήση της κυβερνητικής προπαγάνδας, η κυβέρνηση διαρρέει ψευδείς ειδήσεις ή εφοδιάζει με non papers τους διαπιστευμένους δημοσιογράφους, ώστε ο πόλεμος κατά της αλήθειας που έχει κηρύξει να αποβαίνει καθημερινά προς όφελός της και εις βάρος των πολιτικών της αντιπάλων. Η συκοφαντία, η προσωποποίηση των πολιτικών σχέσεων, τα φαντάσματα του παρελθόντος, η εμπάθεια, ο φανατισμός, το διχαστικό πνεύμα, οι φραστικές υπερβολές κοσμοούν τη συμπεριφορά της νέας γενιάς «ρινόκερων».

Η Δημοκρατία πλήττεται στις πιο θεμελιώδεις αρχές της: την αρχή του κράτους δικαίου, την αρχή της ασφάλειας του δικαίου, την αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του πολίτη στο κράτος. Οι εξουσίες της πλειοψηφίας στο Κοινοβούλιο καθημερινά ασκούνται καταχρηστικά. Η κοινωνία κάτω από ένα τέτοιο καθεστώς έχει ανεπίτρεπτα διχαστεί σε δύο κατηγορίες πολιτών, σε εκείνους που αυτοπροσδιορίζονται με τα λόγια του Ιονέσκο «Γιατί να μη γίνω ρινόκερος; Άλλωστε μου αρέσουν οι αλλαγές» και σε εκείνους που μαζί με τον πρωταγωνιστή Μπερανζέτι δηλώνουν «Αλίμονο σ' αυτόν που προσπαθεί να διατηρήσει την αυθεντικότητά του. Ας είναι, θα υπερασπιστώ την ύπαρξή μου κόντρα σε ολόκληρο τον κόσμο. Είμαι ο τελευταίος άνθρωπος και θα μείνω έτσι ως το τέλος. Δεν παραδίνωμαι!». Η Δημοκρατία αντιστέκεται και τελικά θα νικήσει.

Ο κ. Κωνσταντίνος Τζαβάρας είναι κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας, βουλευτής Ηλείας.

Σκηνή από τη παράσταση «Ρινόκερος» σε σκηνοθεσία Emmanuel Demarcy-Mota